

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING ASSERTIV
POZITSİYALARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA XALQARO
MULOQOT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH METODIKASINI
RIVOJLANTIRISH**

Shahrisabz davlat pedagogika instituti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi

2-kurs talabasi Ahmadjonova Shahnoza Ergash qizi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining assertiv pozitsiyalarini rivojlantirish orqali ularda xalqaro muloqot madaniyatini shakllantirish metodikasi yoritilgan. Assertivlik – bu o'z fikrini ochiq, xushmuomalalik bilan bayon eta olish, shaxslararo muloqotda ijobiy munosabatda bo'lish ko'nikmasidir. Maqolada ushbu fazilatni bolalarga qanday singdirish mumkinligi, ta'lim jarayonida assertiv metodlar qo'llanilishi, xorijiy tajribalar bilan o'zaro solishtirishlar asosida metodik takliflar keltirilgan.

Kalit so'zlar: assertivlik, xalqaro muloqot, madaniyat, boshlang'ich ta'lim, metodika

Аннотация:

В данной статье рассматривается методика формирования культуры международного общения у младших школьников через развитие их асертивных позиций. Асертивность рассматривается как важный компонент эффективной коммуникации. Освещены подходы к внедрению данной методики в образовательный процесс.

Ключевые слова: асертивность, международное общение, культура, начальное образование, методика

Annotation:

This article discusses the methodology of developing international communication culture among primary school pupils through the enhancement of their assertive positions. Assertiveness is considered an important skill for effective interpersonal interaction. The article presents pedagogical approaches and international comparisons.

Key words: assertiveness, international communication, culture, primary education, methodology

Kirish.

Bugungi globallashuv jarayonida insonlarning bir-birlari bilan til, irq, din yoki millatidan qat'i nazar, ochiq va samarali muloqot qila olishi tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Aynan shu nuqtayi nazardan ta'lim tizimida, xususan, boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarda xalqaro muloqot madaniyatini shakllantirish dolzarb masalaga aylangan. Bu madaniyatni rivojlantirish esa nafaqat chet tillarini o'rganish, balki muloqotda axloqiy mezonlarga rioya qilish, boshqalarni tushunish, hurmat qilish, o'z fikrini ochiq va erkin ifoda etish kabi ko'nikmalarning shakllanishiga bog'liq.

Asosiy qism.

1. Assertivlikning mazmuni va uning ta'limdagi ahamiyati

Assertivlik – bu shaxsning o'z fikrini, his-tuyg'ularini va istaklarini ochiq, aniq, shu bilan birga hurmat bilan ifoda eta olishi, o'zining va boshqalarning huquqlarini tan olib, noagressiv tarzda muloqot qilishidir. Bu fazilat bolalarda:

- O'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi;
- Zo'ravonlikka qarshi turish madaniyatini shakllantiradi;

- Stressni yengish ko‘nikmasini kuchaytiradi;
- Ijtimoiy moslashuvchanlikni ta’minlaydi.

2. Xalqaro muloqot madaniyati va uni shakllantirishning zarurati

Xalqaro muloqot madaniyati – bu turli millat va madaniyat vakillari bilan tinchlik, o‘zaro hurmat, bag‘rikenglik asosida muloqot qilish malakasidir. Bugungi kunda ta’lim jarayonining asosiy yo‘nalishlaridan biri – multikultural muhitda yashay oladigan, dunyoqarashi keng va bag‘rikeng shaxsni tarbiyalashdir.

3. Assertiv metodikalarning asosiy yondashuvlari

- Rollar asosidagi o‘yinlar
- Bahs va munozara mashqlari
- Vizual va og‘zaki muloqot mashqlari
- Madaniyatlararo dars mavzulari

4. Xorijiy tajribalar tahlili

- Finlyandiya: Har bir o‘quvchining shaxsiy huquqlari ustuvor hisoblanadi.
- AQSh: Social-Emotional Learning dasturlari orqali assertivlik rivojlantiriladi.
- Yaponiya: Madaniyatlararo hurmat va hamkorlik asoslari bolalikdan o‘rgatiladi.

Xulosa.

Yuqoridagi mulohazalardan kelib chiqib aytish mumkinki, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining assertiv pozitsiyasini shakllantirish orqali ularda xalqaro muloqot madaniyatini rivojlantirish – nafaqat ta’lim jarayoni, balki ularning jamiyatdagi kelajakdagi o‘rni uchun ham katta ahamiyatga ega.

Ushbu fazilatlarning asosi esa assertivlik – ya’ni o‘z huquq va manfaatlarini pesh qilmasdan, hurmat bilan ifoda etish, qarama-qarshi fikrlarni agressiyasiz qabul qilish, muloqotda psixologik barqarorlikni saqlay olishdir. Boshlang‘ich sinf

o'quvchilari shaxs sifatida endi shakllanayotgan bosqichda bo'lganliklari uchun ularda assertiv pozitsiyalarni rivojlantirish imkoniyatlari keng bo'lib, bu jarayonga metodik yondashuvlar muhim rol o'ynaydi. Aynan shu asosda xalqaro muloqot madaniyatini bolalarda erta yoshdan shakllantirish ta'limda yangi bosqichni boshlab beradi.

Shu sababli, pedagoglar dars jarayonida assertiv yondashuvlarni faol qo'llashlari, bolalar ongiga hurmat, bag'rikenglik, muloqot madaniyati singari qadriyatlarni singdirishlari muhimdir. O'zaro muloqotda ijobiy, barqaror va madaniyatli bo'lgan avlod – har qanday millatning yuksalish kafolatidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
2. Xolmatova M. Pedagogik mahorat. – T.: TDPU, 2020.
3. Baxshillayeva Z., Qodirova R. Shaxsni shakllantirishda kommunikativ kompetensiyalar. – Samarqand, 2022.
4. OECD Reports on Social and Emotional Skills in Education, 2021.
5. Cross-cultural communication in education: Strategies and practice. – London, Routledge, 2019.